ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-00589-20/9
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0430.A420229619.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 30.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese L.Andersone,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Saulkrastu novada domes 2019.gada 29.maija lēmuma Nr.1173 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Saulkrastu novada domē (turpmāk arī – dome) saņemts Saulkrastu novada pašvaldības iestādes „Saulkrastu kultūras centrs" iesniegums, kurā saskaņā ar īres līguma izbeigšanu starp reorganizēto pašvaldības aģentūru „Saulkrastu kultūras un sporta centrs" un /pers. A/ (turpmāk – pieteicēja) lūgts izdeklarēt pieteicēju no telpām /adrese/ (turpmāk – strīdus adrese).

Ar Saulkrastu novada domes 2019.gada 29.maija lēmumu Nr.1173 (sēdes prot. Nr.12/2019§30) (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts anulēt ziņas par pieteicējas deklarēto dzīvesvietu strīdus adresē, kā ziņu anulēšanas iemeslu Iedzīvotāju reģistrā norādot, ka personai ir zudis tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka ar 2019.gada 28.februāri izbeigts 2017.gada 1.martā starp pieteicēju un Saulkrastu novada pašvaldības aģentūru „Saulkrastu kultūras un sporta centrs" noslēgtais dzīvojamo telpu nomas līgums Nr.3.-11./9 par telpām strīdus adresē. Tā kā pieteicējai ir zudis tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, ziņas par viņas deklarēto dzīvesvietu ir anulējamas.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par pārsūdzēto lēmumu, kurā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pieteicēja pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas domei norādīja, ka viņas deklarētā dzīvesvieta ir arī viņas faktiskā dzīvesvieta. Pieteicēja arī informēja domi, ka ir iesniegusi tiesā prasību par 2017.gada 1.marta dzīvojamo telpu nomas līguma pagarināšanu, un lūdza neanulēt viņas deklarēto un vienīgo faktisko dzīvesvietu pirms likumīgā spēkā stāsies tiesas spriedums civillietā Nr.C33377819.

[2.2] Pieteicēja faktiski dzīvo deklarētajā dzīvesvietā un tajā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti vai pašvaldību. Ziņas par deklarēto dzīvesvietu drīkst anulēt, pēc iespējas neapdraudot Dzīvesvietas deklarēšanas likuma mērķa sasniegšanu.

[2.3] Ja pastāv pamats šaubīties par to, vai tiesiskais pamats dzīvošanai noteiktā dzīvesvietā tiešām zudis, tostarp, ja pastāv civiltiesisks strīds, likuma mērķis prasa ziņas par deklarēto dzīvesvietu pēc iespējas paturēt spēkā. Tiesu praksē norādīts, ka, pastāvot šaubām un konstatējot personas faktisko dzīvesvietu attiecīgajā dzīvesvietā, ziņu anulēšana nav pieļaujama.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajos paskaidrojumos Saulkrastu novada dome norāda, ņemot vērā, ka telpu nomas līgums ir zaudējis spēku 2019.gada 1.martā, un pieteicēja nav iesniegusi pamatojumu, kas apliecina viņas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un tiesisko pamatu deklarēt dzīvesvietu strīdus adresē, dome lūdz tiesu atzīt prasījumu par nepamatotu un to noraidīt.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 24.februāra lēmumu atsākta administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības, konstatējot, ka ar Rīgas rajona tiesas 2020.gada 13.februāra lēmumu civillietā Nr.C33377819 apstiprināts 2020.gada 30.janvārī starp pieteicēju un Saulkrastu novada domi noslēgtais izlīgums un tiesvedība lietā izbeigta. Ievērojot minēto notikušo apstākļu maiņu, procesa dalībnieki līdz 2020.gada 20.martam tika uzaicināti iesniegt tiesai rakstveida viedokli par to, vai lietā izšķiramais tiesiskais strīds ir izbeidzies un līdz ar to pastāv pamats tiesvedības izbeigšanai, kā arī pieteicēja aicināta sniegt viedokli par gribu turpināt tiesvedību, norādot, vai pieteicēja uztur savu pieteikumu un, ja uztur, kādā apjomā.

Tiesā tika saņemts Saulkrastu novada domes viedoklis, kurā norādīts, ka domes rīcībā nav pieteicējas atteikuma no pieteikuma, domes ieskatā pārsūdzētais lēmums nav atceļams un ir atstājams spēkā.

Ņemot vērā, ka no pieteicējas tiesā nav saņemts viedoklis, secināts, ka pieteicēja joprojām ir ieinteresēta tiesvedības turpināšanā šajā administratīvajā lietā.

[5] Tā kā pieteicēja nav lūgusi lietu izskatīt mutvārdu procesā, tiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo daļu, lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar tiesību normām, pārbaudot lietā esošos apstākļus, pierādījumus un dalībnieku rakstveida paskaidrojumus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] No Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personas datu pārlūka datiem konstatējams, ka pārsūdzētais lēmums ir izpildīts tā izdošanas brīdī 2019.gada 29.maijā, proti, ar pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu ir anulētas ziņas par pieteicējas deklarēto dzīvesvietu. Ņemot vērā minēto, secināms, ka pārsūdzētais lēmums ir zaudējis spēku.

Ja ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu Iedzīvotāju reģistrā dzēstas, secināms, ka pārsūdzētais lēmums ir izpildīts un zaudējis spēku. Šādos apstākļos tiesa var lemt par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, bet nevar atcelt spēku zaudējušu izpildītu administratīvo aktu. Šādos apstākļos saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 253.panta otro daļu iestādei uzliekams pienākums novērst pārsūdzētā lēmuma izpildes sekas (*sk. Augstākās tiesas prakses apkopojumu lietās par dzīvesvietas deklarēšanu 2004. – 2015., pieejams: www.at.gov.lv, sk. Senāta 2011.gada 16.marta spriedumu lietā Nr.SKA-34/2011*).

Līdz ar to pieteikuma prasījums precizējams kā pārsūdzētā lēmuma atzīšana par prettiesisku. Izskatāmajā lietā ir izvērtējams pārsūdzētā lēmuma tiesiskums un, gadījumā, ja tiek konstatēts tā prettiesiskums, lemjams jautājums par administratīvā akta izpildes seku novēršanu.

[8] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmā daļa noteic, ka ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja: 1) dzīvesvietas deklarētājs vai viņa likumiskais pārstāvis, vai dzīvesvietas deklarētāja vai viņa likumiskā pārstāvja pilnvarota persona, deklarējot dzīvesvietu, sniegusi nepatiesas ziņas; 2) attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Konkrētajā gadījumā lietā izšķirams jautājums, vai dome pamatoti anulēja ziņas par pieteicējas deklarēto dzīvesvietu sakarā ar to, ka pieteicējai zuda tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

[9] No Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 11.panta pirmās daļas izriet iestādes tiesības pēc savas iniciatīvas, bet pienākums pēc citu personu iesnieguma pārbaudīt, vai deklarētājam ir tiesisks pamats deklarēt dzīvesvietu pēc attiecīgās adreses.

No minētajām tiesību normām izriet, ka likumdevējs ir piešķīris pilnvaras iestādei pašai pārbaudīt to, vai personai ir tiesisks pamats deklarēt dzīvesvietu attiecīgajā adresē. Šī pārbaude ietver arī faktisko apstākļu pārbaudi. Tādēļ tiesai, pārbaudot lēmuma par deklarētās dzīvesvietas ziņu anulēšanu tiesiskumu, jāpārliecinās, vai iestāde tiesiski un pareizi veikusi arī faktisko apstākļu pārbaudi (*sk. Senāta 2009.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-395/2009 14.punktu*).

Vērtējot lēmumu par dzīvesvietas deklarēšanas anulēšanu, tiesai jāpārbauda, vai bija pamats anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu brīdī, kad konkrētais administratīvais akts izdots (*sk. Senāta 2014.gada 12.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā SKA-683/2014 6.punktu*).

[10] Likumdevējs Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmajā daļā ir devis pilnīgu uzskaitījumu apstākļiem, kurus konstatējot, tiek anulētas ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu, un šie apstākļi nevar tikt tulkoti paplašināti. Līdz ar to iestādei, kura izskata jautājumu par personas deklarētās dzīvesvietas anulēšanu, nepieciešams konstatēt, vai pastāv kāds no likumā noteiktajiem gadījumiem ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanai (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 26.septembra spriedumu lietā Nr.A42738908 un Senāta 2011.gada 15.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKA-1015/2011*).

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu.

Piemērojot šo tiesību normu, iestādei un administratīvajai tiesai ir pienākums pārliecināties, kas veido personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un vai personas tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā ir zudis (*sk. Senāta 2013.gada 28.novembra sprieduma SKA-532/2013 10.punktu*).

Līdz ar to tiesa sākotnēji pārbaudīs, kas veido pieteicējas tiesisko pamatu dzīvot strīdus adresē, un pēc tam pārbaudīs, vai pieteicējai bija zudis tiesiskais pamats būt deklarētai strīdus adresē uz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdi.

[11] Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personas datu pārlūka datiem un lietas materiāliem pieteicējas dzīvesvieta deklarēta strīdus adresē 2003.gada 20.novembrī, pamatojoties uz īres tiesībām. No lietas materiāliem izriet, ka dzīvojamo telpu īres līgums vairākkārt tika pagarināts, noslēdzot jaunus līgumus.

Starp Saulkrastu novada pašvaldības aģentūru „Saulkrastu kultūras un sporta centrs" un pieteicēju 2017.gada 1.martā tika noslēgts dzīvojamo telpu nomas līgums Nr.3.-11./9, ar kuru pieteicējai nodotas nomas lietošanā telpas strīdus adresē.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka pieteicējai bija tiesisks pamats dzīvot strīdus adresē, jo attiecībā uz to bija noslēgts īres līgums. Tātad pieteicējai arī bija tiesisks pamats deklarēt dzīvesvietu strīdus adresē.

[12] Tālāk tiesa pārbaudīs, vai pieteicējai zuda tiesisks pamats būt deklarētai strīdus adresē.

Par Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktā minēto tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā kalpo likums, līgums vai tiesas spriedums. Tādējādi tiesiskais pamats zūd, pamatojoties vai nu uz likumu, līgumu vai tiesas spriedumu (*sk. Senāta 2012.gada 15.maija sprieduma lietā Nr.SKA-291/2012 8.punktu*).

Kā jau tika minēts, starp Saulkrastu novada pašvaldības aģentūru „Saulkrastu kultūras un sporta centrs" un pieteicēju 2017.gada 1.martā tika noslēgts dzīvojamo telpu nomas līgums Nr.3.-11./9, ar kuru pieteicējai nodotas nomas lietošanā telpas strīdus adresē. Saskaņā ar līgumā noteikto tas ir spēkā līdz 2019.gada 28.februārim.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja tika informēta, ka dzīvojamo telpu īres līgums netiks pagarināts un tiks izbeigts 2019.gada 28.februārī, lūgts atbrīvot nomātās telpas un nodot tās iestādes atbildīgajai personai.

Ar 2019.gada 28.februāri izbeigts 2017.gada 1.martā starp pieteicēju un Saulkrastu novada pašvaldības aģentūru „Saulkrastu kultūras un sporta centrs" noslēgtais dzīvojamo telpu nomas līgums.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka pieteicējas tiesiskais pamats deklarēt dzīvesvietu strīdus adresē uz īres līguma pamata zudis 2019.gada 28.februārī un cits tiesiskais pamats nav nodibināts.

[13] Pieteicēja uzskata, ka iestāde nebija tiesīga pieņemt pārsūdzēto lēmumu, jo pieteicēja faktiski dzīvoja deklarētajā dzīvesvietā un starp pieteicēju un domi pastāvēja civiltiesisks strīds par dzīvojamo telpu īres līguma termiņa pagarināšanu. Pieteicēja pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas informēja domi, ka ir iesniegusi tiesā prasību par dzīvojamo telpu īres līguma pagarināšanu.

No Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas konstatējams, ka Rīgas rajona tiesā tika ierosināta civillieta Nr.C33377819, pamatojoties uz pieteicējas 2019.gada 30.maijā iesniegto prasību pret Saulkrastu novada domi par 2017.gada 1.marta dzīvojamo telpu īres līguma termiņa pagarināšanu.

Tapat konstatējams, ka ar Rīgas rajona tiesas 2020.gada 13.februāra lēmumu minētajā civillietā apstiprināts 2020.gada 30.janvārī starp pieteicēju un Saulkrastu novada domi noslēgtais izlīgums, kurā tostarp norādīts, ka pieteicēja atbrīvo dzīvošanai nodotās telpas strīdus adresē, un ar pieņemšanas – nodošanas aktu nodod tās atbildētājam, un tiesvedība lietā izbeigta.

No Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personas datu pārlūka datiem konstatējams, ka pieteicējai 2020.gada 3.aprīlī reģistrēta cita deklarētās dzīvesvietas adrese.

Kā atzīts administratīvo tiesu praksē (*sk. Augstākās tiesas prakses apkopojuma lietās par dzīvesvietas deklarēšanu 2004. – 2015. kopsavilkuma 5.punktu, pieejams: www.at.gov.lv*), gadījumā, ja persona deklarētajā dzīvesvietā faktiski dzīvo, taču pastāv šaubas par personas tiesisko pamatu tur dzīvot (deklarētās personas un dzīvojamās telpas īpašnieka starpā ir civiltiesisks strīds), prezumējams, ka personai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Deklarētās dzīvesvietas ziņu anulēšana veicama pēc civiltiesiskā strīda galīgas atrisināšanas Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Civiltiesiskais strīds uzskatāms par atrisinātu ar pušu savstarpēju vienošanos vai vispārējās jurisdikcijas tiesas sprieduma spēkā stāšanos.

Lietā netiek apšaubīts fakts, ka pieteicēja faktiski dzīvoja strīdus adresē. Taču no iepriekš minētā vienlaikus konstatējams, ka civiltiesisks strīds, kas tiktu risināts Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, uz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdi vēl nepastāvēja, jo pieteicējas prasība Rīgas rajona tiesā saņemta pēc pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas – 2019.gada 30.maijā.

Ņemot vērā minēto, konstatējams, ka izskatāmajā lietā abi iepriekš minētie priekšnoteikumi nepastāvēja pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī, proti, ka pieteicēja faktiski dzīvoja deklarētajā dzīvesvietā un starp pieteicēju un domi pastāvēja civiltiesisks strīds par dzīvojamo telpu īres līguma termiņu.

No Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmās daļas secināms, ka faktiska telpu izmantošana bez tiesiska pamata nerada tiesības personai deklarēt dzīvesvietu (*Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 30.maija spriedums lietā Nr.A420349912 un Senāta 2014.gada 8.oktobra rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-948/2014*).

Līdz ar to tiesa atzīst, ka pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī pieteicējai bija zudis tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un domei bija pamats anulēt ziņas par pieteicējas deklarēto dzīvesvietu.

Ņemot vērā minēto, tiesa pārsūdzēto lēmumu atzīst par tiesisku, bet pieteikumu par noraidāmu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Saulkrastu novada domes 2019.gada 29.maija lēmuma Nr.1173 (sēdes prot. Nr.12/2019§30) atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Andersone